

Stockholms kommun

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Södermalmsskolan
belägen i Stockholms kommun

Tillsyn i Södermalmsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under våren 2016. Södermalmsskolan besöktes av Skolinspektionen den 17 februari 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Det finns ingen nationell statistik över resultaten i grundsärskola.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-09-01
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-09-01

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn av Södermalmsskolans grundsärskola visar att skolan behöver utveckla elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vidare behöver skolan utveckla det systematiska kvalitetsarbetet som ett led i att identifiera utvecklingsområden i syfte att höja utbildningens kvalitet på grundsärskolan.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den 1 september 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande och samverka med pedagogisk personal och övriga personal i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på grundsärskolan.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete på Södermalmsskolans grundsärskola behöver utvecklas. Skolinspektionens utredning visar att det arbete som elevhälsan bedriver främst består av åtgärder som i första hand inte kan anses vara förebyggande och hälsofrämjande, som exempelvis hälsosamtal med elever och stöd till lärarna när elever är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Skolinspektionen konstaterar

även att flera av de aktiviteter som rektor berättar om inte faller inom det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, och därför inte kan anses syfta till att undanröja eventuella hinder för grundsärskolans elever att nå utbildningens mål.

Skollagen anger att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utvecklings mot målen ska stödjas.

Personalen i elevhälsan uppger att de har hälsosamtal med eleverna och att de handleder lärare kring elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Elevhälsan träffar också ledningen varannan vecka och diskuterar elevärenden. Skolinspektionen finner utifrån det som personalen har uppgett att flera av de uppgifter som elevhälsan arbetar med i första hand inte är förebyggande och hälsofrämjande.

Lärarna berättar i intervju att elevhälsan kan agera vid ett uppstått behov kring en elev, som exempelvis vid övervikt, men att de inte känner till något förebyggande och hälsofrämjande arbete som elevhälsan bedriver.

Enligt rektor arbetar elevhälsan förebyggande och hälsofrämjande genom att det finns en trygghetsgrupp på Södermalmsskolan som leds av skolpsykologen. Skolan har även elevstödare som handleds av skolpsykologen vars uppgift är att fånga upp vad som händer på raster och att informera ledningen. Rektor berättar även att det även finns en värdegrundsvecka på skolan där elevstödjarna är delaktiga. Vidare beskriver rektor att kuratorn finns ute bland eleverna och fångar upp vad som sker.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Södermalmsskolans grundsärskola inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterad brist.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivet ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Läroplan för grundsärskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Läroplan för grundsärskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Följa upp och analysera kunskapsresultaten på skolnivå.
- Identifiera utvecklingsområden och besluta vilka åtgärder som ska vidtas.
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det systematiska kvalitetsarbete som finns på Södermalmsskolan är inriktat mot grundskolan, detta medför att rektorn inte har tillräckliga underlag för att identifiera utvecklingsområden för grundsärskolans verksamhet. Eftersom grundsärskolan och grundskolan är två olika skolformer anser Skolinspektionen att Södermalmsskolans beslutade åtgärder, som är kopplade till grundskolans verksamhet, inte nödvändigtvis är anpassade för grundsärskolan.

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Även i läroplanen betonas rektorns ansvar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Vidare

bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Lärarna uppger i intervju att lärarna på grundsärskolan inte arbetar tillsammans för att utvärdera och analysera grundsärskolans kunskapsresultat. Skolan har istället "mixade" arbetslag där både lärare från grundskolan och grundsärskolan ingår. Exempelvis deltar lärarna i grundskolans arbetslag när de diskuterar brukarenkäten och väljer ut fokusområden för det framtida arbetet för grundsärskolan. Lärarna har också resultatdialoger med rektor i grundskolans arbetslag.

Lärarna uppger vidare att både grundskolan och grundsärskolan använder sig av en elevundersökning (månadsbarometern) för att kartlägga hur eleverna upplever sin studiesituation. Dock säger lärarna att undersökningen inte är anpassad för grundsärskolans elever och att flera elever inte klarar av att göra den. Lärarna uppger också att eftersom grundsärskolans elever är så få i förhållande till grundskolans elever "försvinner" deras elevers eftersom deras resultat inte presenteras separat. Lärarna har utvecklat egna metoder för att fånga upp hur deras elever upplever sin studiesituation, denna information är dock inget som rektor tar del av enligt lärarna.

I den dokumentationen som rektor har skickat in till Skolinspektionen redogörs det endast för ett antalet betyg som sats under det gångna läsåret. Någon annan beskrivning av grundsärskolans verksamhet eller måluppfyllelse finns inte. I Verksamhetsberättelse 2015 för Södermalmsskolan återfinns inga kunskapsresultat, utvärderingar eller analyser för grundsärskolan. På en fråga till rektor varför grundsärskolans resultat inte går att utläsa i Verksamhetsberättelsen uppger rektor att resultaten ingår i grundskolans resultat. Rektor uppger vidare att grundsärskolans lärare ingår i grundskolans arbetslag. Detta medför enligt rektor att resultaten från grundsärskolan inte går att lyfta ut från den samlade dokumentationen från resultatdialogen. Rektor uppger också att hon i framtiden syftar till att utveckla den undersökning som eleverna gör (månadsbarometern) så att den också är anpassad för grundsärskolans elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Södermalmsskolans grundsärskola inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterad brist.

Övriga arbetsområden**Bedömning**

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar.

Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och kunskapskrav får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandleddning på modersmål.

Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskraven. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Eleven ska enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat.

I grundsärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på grundsärskolans kunskapskrav, om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans kursplaner, tillämpas grundskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, och bedömningen ska dessutom göras med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar.

Efter avslutad utbildning får elever ett intyg om sin utbildning, som kan kompletteras med ett allmänt studieomdöme där elevens möjlighet att bedriva studier beskrivs. Lärarens bedömning ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum.

Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Lars Thornberg
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Södermalmsskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Södermalmsskolan

Södermalmsskolans grundskola är en kommunal skola i Stockholms kommun. Vid tiden för Skolinspektionens besök gick 41 elever i årskurserna 1-9 i grundskolans verksamhet. Av de 41 eleverna följer 20 elever inriktningen ämnesområden.

Södermalmsskolan leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor som arbetar med grundskolans verksamhet.